

# ÎN LOC DE PREFAȚĂ LA A DOUA EDIȚIE A CĂRȚII „REPERCUSIUNI MIOCARDICE ȘI CORONARIENE ÎN BOLI CRONICE”

## Ediția a doua revăzută și adăugită

Bolile cronice la început de secol XXI preocupă și alertează nu numai lumea medicală ci și pe cea politică și socio-economică la nivel planetar. Bolile cronice reprezintă domeniul prioritar în medicina modernă contemporană, fiind principala cauză responsabilă de morbiditate și mortalitate din întreaga lume, și o îngrijorătoare creștere a incidenței lor în zilele noastre. Ocupând în contextul general al bolilor, a patogeniei lor, o pondere covârșitoare atât în țara noastră cât și în lumea întreagă, bolilor cronice li se acordă maximă atenție, ele reprezentând o amenințare serioasă la adresa sănătății. Boala cronică se știe că reduce speranța de viață atât a individului cât și a colectivității și este posibil ca în mod insidios, lent, treptat, să afecteze întreaga națiune. Îmbătrânirea populației și creșterea importantă a prevalenței bolilor cronice, amenință să pună la încercare orice sistem național de sănătate, oricât de bine ar fi acesta finanțat.

Boala pentru medic reprezintă un *concept*, iar pentru bolnav o *suferință personală* care nu-i mai permit același mod de viață din anii de sănătate.

În fața unui asemenea pericol Organizația Mondială a Sănătății, Statele Europene Membre ale OMS, au elaborat o multitudine de acțiuni, preocupări și programe menite să contribuie la combaterea ori limitarea consecințelor bolilor cronice, de cunoaștere a influențelor medico-sociale, a celor mai frecvente boli cronice netransmisibile.

În medicina practică în secolul XXI, bolile cronice sunt considerate principala cauză de morbiditate și mortalitate în întreaga lume. Boala cronică se mai caracterizează și prin unele particularități nu numai atât în privința evoluției, ci și a metodelor terapeutice, de recuperare, de reinsertie socială și de prevenire. Se explică de ce bolile cronice se află în centrul atenției Organizației Națiunilor Unite care pentru prima dată în istoria sa, a dezbătut în sesiunea Adunării Generale a Națiunilor Unite din 2008 problema bolilor cronice netransmisibile. În același an – 2008, Organizația Mondială a Sănătății a elaborat chiar un plan de *abordare globală* a acestora.

În acord cu preocupările, dezbaterile de la nivel mondial, în țara noastră, Ministerul Sănătății, a organizat numeroase programe naționale de evaluare a stării de sănătate. În conformitate cu obiectivele OMS în spiritul și în acord cu preocupările lumii mondiale în combaterea bolilor cronice, sub egida Academiei Române, sunt organizate manifestări cu abordare din domeniul bolilor cronice, prezidate de personalități ale lumii academice. În direcția acțiunilor de combatere, de prevenire

a bolilor cronice se implică în mod repetat Academia Română prin organizarea de manifestări științifice sub atenta coordonare a academicianului Maya Simionescu, excepțional om de știință, recunoscut pe plan internațional, ce are reputația celui mai remarcabil cercetător din domeniul biomedical din România, care la deschiderea primului Congres Național pe tema bolilor cronice netransmisibile (2012), consacrat acestui eveniment a subliniat „De un număr de ani s-a dat alertă planetară – bolile cronice netransmisibile, sunt prin gravitate și răspândire o problemă majoră de sănătate a secolului. Ele pot fi prevenite și de aceea un forum ca acesta este deosebit de important”. În luna martie 2018, tot în București, s-a organizat și desfășurat cea de-a șaptea ediție a Congresului Național pe tema Bolilor Cronice Netransmisibile sub atenta coordonare a acad. Maya Simionescu, copreședinta evenimentului (foto).



Academician Maya Simionescu – Președinta Secției de Științe Biologice a Academiei. Directorul Institutului de Biologie și Patologie Celulară „Nicolae Simionescu”, al Academiei Române.

Este lăudabilă inițiativa de a organiza manifestări științifice cu abordarea din domeniul bolilor cronice. Sunt utilizate metode moderne prin care se urmărește prevenirea sau amânarea aparițiilor, încetinirea evoluției, prevenirea complicațiilor, ameliorarea vieții bolnavilor în țara noastră. De altfel în preocupările medicinei moderne românești se înscriu programele elaborate în scopul acțiunii profilactice ce vizează în principal combaterea factorilor de risc, realizându-se ceea ce se denumesc profilaxie primară. Se știe că prezența, acțiunea factorilor de risc izolați sau asociați, exercită o puternică influență nu numai asupra incidenței bolii ci și în privința evoluției și complicațiilor acestora. În vorbirea curentă termenul de risc este legat de noțiunea și sensul de pericol, de șansă sau de neșansă, cu un posibil accident,

de existența unor activități ce au consecințe neplăcute sau grave asupra calității vieții oamenilor. Multitudinea de condiții și circumstanțe care survin consecințelor unor agenți agresivi (exogeni și endogeni) face ca pentru noțiunea de risc să existe mai multe definiții diferite proprii specialistului care cercetează factorii de risc. Vom găsi unele diferențe la epidemiolog, igienist, psiholog, sociolog, economist, matematician.

În lucrarea prezentată acordăm importanța cuvenită, rolului și locului factorilor de risc în determinismul bolilor cronice. În accepțiunea sa actuală, conceptul factorilor de risc a stimulat și perfecționat elaborarea acțiunilor de cunoaștere a bolii cronice, de diagnostic, de combatere și profilaxia primară și secundară a îmbolnăvirilor.

Este necesar să se facă o distincție între factorii de risc și factorii cauzali. Cei din prima categorie au doar o valoare predictivă, de indicatori (markeri) ai susceptibilității de a face boală. Există factori de risc ca de exemplu dislipidemia, care au o legătură mai mult sau mai puțin evidentă de cauzalitate cu apariția și dezvoltarea aterosclerozei coronariene. Fiecare factor de risc poate acționa singur sau în combinație cu alți factori. Când acționează simultan mai mulți factori de risc, gravitatea consecințelor este în proporție geometrică. Amploarea și gravitatea consecințelor mai diferă fiind în funcție de bolnav, de stadiul bolii, de prezența complicațiilor produse deja, de boala și de existența bolilor asociate. Aceste informații au valoare practică în încercările de înlăturare sau de atenuare a efectelor dăunătoare a factorilor de risc. De modul în care se acționează împotriva acțiunilor dăunătoare a factorilor de risc depinde și evoluția bolii. Reducerea acțiunii factorilor de risc asupra populației promovează factorii de protecție și/sau crește rezistența specifică naturală a populației expuse acțiunii factorilor de risc.

În epoca în care ne aflăm, globalizarea medicinei nu se reflectă și în îngrijirea bolilor cronice, începând cu diagnosticul precoce până la aplicarea modalităților terapeutice care se impun. Organismul uman este frecvent afectat în același timp de mai multe boli ce se manifestă simultan, când respectivele boli se condiționează reciproc așa cum este cazul hipertensiunii arteriale și a diabetului zaharat sau situații când afectarea rinichiului de către hipertensiunea arterială sau a creierului de către bolile cardiovasculare, ori afectarea ficatului, ce poate fi implicat în apariția bolilor vasculare atunci când ficatul secretă *angiotensinogenul* ce poate interveni în hipertensiunea arterială. Sunt constatări certe care atestă faptul că bolile cronice, sunt boli ale întregului organism. Dintre numeroasele exemple este de menționat hipertensiunea arterială care nu este numai o boală a aparatului circulator, precum și nici diabetul zaharat nu este, ci sunt boli ale întregului organism. Au manifestări sistemice precoce de aceea abordarea fragmentată nu este eficientă în acțiunile de combatere pentru a le putea preveni sau încetini evoluția lor. În rezolvarea benefică este necesară contribuția mai multor specialiști cu viziune sistemică. Medicina modernă actuală îseamnă o activitate de echipă.

Lucrarea intitulată **Repercusiuni miocardice și coronariene în boli cronice** se încadrează în preocupările celor antrenați în acest vast domeniu de patologie medicală se bazează pe experiența acumulată, concretizată în lucrări ilustrative publicate și contribuția unor renumiți clinicieni și cercetători în specialitatea medicină internă și specialitățile derivate. Modul de abordare se bazează pe un **concept modern** –

**miocardo-coronarian** care validează și reevaluează unele concepții mai vechi elaborate de-a lungul istoriei medicinei. Conceptul de patologie miocardo-coronarian mai puțin cunoscut, insuficient asimilat și acceptat, se bazează pe cunoașterea interdependenței funcționale a activității miocardului și dinamica circulației coronariene, domenii ce nu pot funcționa bine decât împreună.

Cartea **Repercusiuni miocardice și coronariene în boli cronice** face parte integrantă din medicina clinică despre care academicianul Iuliu Hațieganu scria în 1955 „*medicina clinică în slujba științelor biologice înaintea cu pași gigantici, se prezintă ca o disciplină fundamentală menită să dea medicului o cultură generală și, prin examinarea omului în întregime să cunoască și omul sănătos nu numai pe cel bolnav, iar bolile îmbracă în cursul vremii alte aspecte*” academician Iuliu Hațieganu.

Funcționalitatea miocardului atât în condiții fiziologice cât și patologice se află în interdependență. De circulația coronariană depinde funcționarea sau perturbările morfofuncționale ale miocardului. O irigație coronariană deficitară se repercutează negativ asupra stării funcționale miocardice.

Abordarea patologiei miocardo-coronariene, se înscrie în *conceptul modern al interdependenței, interrelațiilor morfofuncționale, ale organelor, aparatelor și sistemelor integrate în funcționalitatea organismului*, aspecte elucidate care conferă medicului capacitatea unei conduite, unei atitudini de ansamblu comprehensiv în promovarea medicinei, optimizarea diagnosticului bolilor cronice și a metodologiei de combatere și prevenire a acestora în desfășurarea actului medical propriu-zis. Conceptul deschide medicului practician acel orizont de care are nevoie orice medic în exercitarea profesiei sale oricare ar fi aceasta. Totodată îi dau posibilitatea medicului practician la o aplecare predilectă asupra omului bolnav dar și asupra celui sănătos integrat în desfășurarea actului medical. Pentru viitor se preconizează schimbări benefice incluse în conceptul de a lua deciziile în comun și rolul contribuțiilor cercetărilor interdisciplinare.

Am optat pentru prezentarea domeniului intitulat **Repercusiuni miocardice și coronariene în boli cronice** cu scopul de a aduce unele contribuții la elucidarea legăturii relației dintre boli cronice și patologia miocardică și coronariană. Din problematica vastă cu multe necunoscute, am abordat cu predilecție implicarea bolilor cronice cu modificările morfofuncționale, structurale ale miocardului și arterelor coronare, apreciind ca având un real interes practic, atât din considerente etiopatogenice, terapeutice cât și valoarea practică în elaborarea programelor eficiente de combatere a bolilor cronice. Am căutat să prezentăm unitar interrelațiile dintre bolile cronice și patologia miocardo-coronariană, de a sintetiza ecoul patologiei medicale cronice extracardiace asupra modificărilor morfofuncționale secundare miocardice.

Cartea intitulată **Repercusiuni miocardice și coronariene în boli cronice** realizarea acestei lucrări are la bază conceptul de abordare integrată în originalitate a bolilor cronice la care și-au adus contribuția clinicieni, cercetători experimentați, profesorii: Dafin Mureșanu, Dan Dumitrașcu, Florin Mihălțan, Corin Badiu, membri ai Academiei de Științe Medicale, profesorii Bradu Iamandescu, Coman Tănăsescu, Liliana Ana Tuță, conferențiarul Horia Bumbea, Ciprian Jurcuț, Elisabeta Bădilă.